

Maks Rječka:

Narodna drasta katolskich Serbow.

Česće sebi stare wašnja swjate
a wotkazanje dobrych maćerjow!
To jeno k wutrobam pak njeje spjate,
tež w drasće narodnej sej pyta skhow!
Čišinski.

I.

Zmysl, nastaće a wuwće serbskeje narodneje drasty.

Smy žiwi w času, hdyž ludy a narody so zaso dopomnja na swoje strowe duchowne a dušine mocy. Nowy čas so jasnje jewi w tym, zo njewidźimy přichod luda zaručeny w hołku a tołku nastuchnjeneho wulkoměsta, ale w čistym źórle wjesneho žiwjenja. Burski staw je zaklad našeho noweho stata. Čłowjek na wsy je z tym dostał wosebity wuznam. Wulki zajim je nastal za žiwej wjesnej kulturu. Tohodla mamy tež my so čim bóle wěnować rěči, spěwej, wašnjam a nałožkam, domjacej nadobje, swójbnemu a zjawnemu žiwjenju — haj, byću a tyću serbskeho luda.

Mjez druhimi swědkami, wosebje rěče a spěwa, nam ludowa drasta sobu najwuraznišo wobswědčuje dušine žiwjenje luda, jeho ludnosć, jako znamjo znutřkowneho zmyslenja. Drasta je potom tež wjele wjacj hač někajki pisany a wupikany kostim. Frinkot a wulka kopica jehličkow je pódlanske. Cyłk drasty w cyłym swoim nałožku a po swojej potrjebje je to charakteristiske a zasadne! W narodnej drasće widźimy tak wulki a wažny džěl ludoweje duše.

Hdyž hladamy do stawiznow drasty, wšak zhonimy, zo tak mjenowana „ludowa“ abo „narodna drasta“ njeje po cyłej swojej wosebitosći wušla ze šěrokih worštow luda, njeje ryzy „ludowa“. Wěmy, zo je kóžda narodna drasta mjenje a wjacj „spadnjene kulturne kublo“. Tola runje tam, hdžež druge a cuze wliwy skutkowachu na zdrasćenje čłowjeka, so pomaluku tola wěsće pokazuje tworjacy duch luda. A w tym so ludowa drasta tež dospołnje rozeznawa wot powšitkowneho džensnišeho zdrasćenja, nad kotrymž knježi zawjerćena, wobužna „móda“. Móda so husto přeměnja a bórzy so pominja — a je woprawdže jenož wobstajna w swojej njewobstajnosći. Serbska narodna drasta, kaž ju tež hišće mamy pola katolskich Serbow, je